

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta (HE 13/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Tanja Müller, liikenne- ja viestintäministeriö
- erikoistutkija Jaana Boëlius, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- toimitusjohtaja Lauri Kivinen, Yleisradio
- puheenjohtaja Kimmo Kivelä, Yleisradion hallintoneuvosto
- varatoimitusjohtaja Sanna Tuominen, Digita Oy
- yhteiskuntasuhdejohtaja Petra Wikström, MTV Oy
- johtaja Marcus Wiklund, Sanoma Media Finland Oy
- johtaja Satu Kangas, Medialiitto ry
- toimitusjohtaja Stefan Möller, RadioMedia
- pääsihteeri Esa Ylikoski, Vapaa-ajattelijain liitto ry
- professori Mikael Hidén
- elokuvatutkimuksen professori Anu Koivunen
- professori Olli Mäenpää
- professori Hannu Nieminen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- saamelaiskäräjät
- Kuuloliitto ry
- Medialiitto ry
- Näkövammaisten liitto ry
- Radio- ja televisiotoimittajien liitto RTTL ry
- Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat - SATU ry
- Suomen Journalistiliitto ry
- Ylen ohjelmatyöntekijät ry
- elokuvatutkimuksen professori Anu Koivunen

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2017 vp

- Viestintävirasto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Yleisradio Oy:stä annettua lakia.

Esityksellä tarkennettaisiin Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävänantoa siten, että Yleisradion tulee tarjota julkisen palvelun sisältöpalveluja yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti. Ehdotettu muotoilu korvaisi nykyisen muotoilun, jonka mukaan Yleisradio voi tarjota julkisen palvelun sisältöpalveluja yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja alueellisesti. Julkisen palvelun tehtävänantoa ehdotetaan tarkennettavaksi myös siten, että Yleisradion tehtävänä olisi tukea suomalaisen kulttuuriperinnön vaalimista, suvaitsevaisuutta, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja kulttuurista moninaisuutta. Kyseinen tehtävä korvaisi nykyisen tehtävän, jonka mukaan Yleisradion tulee tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta.

Esityksellä täydennettäisiin Yleisradion tehtäviä siten, että niihin kuuluisi myös sananvapauden, korkeatasoisen journalismin ja median monimuotoisuuden edistäminen siltä osin kuin se on kilpailuoikeuden, valtioneukisääntelyn ja tekijänoikeuksien näkökulmasta mahdollista.

Esityksellä vahvistettaisiin Yleisradion hallintoneuvoston asemaa siten, että hallintoneuvosto päättäisi jatkossa yhtiön strategiasta. Lisäksi säädettäisiin pysyvästä asiantuntijakuulemismenettelystä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta on aikaisemmin käsitellyt Yleisradio Oy:tä muun muassa antamassaan mietinnössä, joka koskee Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston kertomusta eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2014 (LiVM 5/2015 vp — K 8/2015 vp). Siinä yhteydessä valiokunta on korostanut Yleisradio Oy:n riippumattomuutta eduskunnan alaisena mediatoimijana sekä tasapuolista tiedonvälitystä ja demokratian toteutumista. Mietinnössään Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston kertomuksesta eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2015 (LiVM 19/2016 vp — K 7/2016 vp) valiokunta on edelleen korostanut, että Yleisradio Oy on eduskunnan alainen mediatoimija, jonka tiedonvälityksen ja muun toiminnan riippumattomuutta ja luotettavuutta pidetään tärkeänä tasapuolisen tiedonvälityksen, sananvapauden ja kansanvallan tukemisen kannalta. Valiokunta pitää Yleisradio Oy:n merkitystä tasapuoliselle tiedonvälitykselle, sananvapaudelle ja kansanvallan tukemiselle keskeisenä ja toistaa aikaisemmin mainituissa mietinnöissään lausumansa.

Valiokunta pitää hyvänä parlamentaarisen työryhmän esittämää työnjakoa, jossa Yleisradio Oy:n strategisesta ohjauksesta vastaa hallintoneuvosto ja teknisestä valvonnasta Viestintävirasto. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan muutoksen tarkoituksena on vahvistaa hallintoneuvoston omistajaohjausta Yleisradiossa siten, että se päättäisi yhtiön toiminnan yleisistä strategisista linjauksista. Muutoksen tarkoituksena ei ole ulottaa hallintoneuvoston ohjausta Yleisradio Oy:n jul-

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2017 vp

kaisemiin yksittäisiin sisältöihin tai journalistisiin linjauksiin. Asiantuntijakuulemisen mukaan tämä on ollut vahva oletus parlamentaarisessa työryhmässä, vaikka sitä ei ole nimenomaisesti kirjattu työryhmän muistioon. Valiokunta korostaa, että hallintoneuvoston strateginen päätöksentekovalta ei ulotu Yleisradion julkaisemiin sisältöihin eikä journalistisiin linjauksiin.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että mediapoliittinen todellisuus on muuttunut, ja tämän vuoksi on syytä seurata tarkoin nyt tehtyjä muutoksia. Yleisradio Oy on eduskunnan alainen mediatoimija, ja tämän vuoksi parlamentaarisen työryhmän linjaus siitä, että hallintoneuvosto päättää Yleisradio Oy:n strategiasta, on asianmukainen yhtiön toiminnan kehittämisen kannalta. On kuitenkin tärkeää, että Yleisradio Oy:n toiminta ja asema tasapuolisena ja luotettavana tiedonvälittäjänä säilyy poliittisista toimijoista koostuvan hallintoneuvoston tulevien strategisten linjausten myötä yhä muuttuvassa kansallisessa ja kansainvälisessä mediapoliittisessa ympäristössä.

Parlamentaarisen työryhmän linjausten mukaisesti Yleisradio Oy:n tulee lisätä ostoja kotimaisilta ja eurooppalaisilta riippumattomilta tuottajilta sekä tuotantopalveluiden ja kotimaisten muiden esitys- ja käyttökorvausten hankintoja 30—35 prosentilla vuoteen 2022 mennessä. Tavoitetta ei kirjata lakiin, vaan hallintoneuvoston tulee vuosittain päättää näiden ostojen painotuksesta ja aikataulusta.

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että nämä hankintapäätökset ovat merkittäviä Yleisradio Oy:n imagolle ja brändille. Tämän vuoksi Yleisradio Oy:n tulee tarkoin harkita ostettaville ohjelmille asetettavia kriteereitä. Laadullisten kriteerien osalta on otettava huomioon luotettavuus ja muut yleispalvelulle asetettavat kriteerit. Sisällöllisten kriteerien osalta tärkeää on linjanveto muihin toimijoihin ja kilpailijoihin erityisesti yleispalveluvelvoitteen valossa. Yleisradio Oy:lla on tilaajavastuu hankkimistaan ohjelmista, ja sen tulee siten myös kiinnittää huomiota mahdollisiin alihankintoihin.

Alueellisten toimitusten osalta valiokunta korostaa, että alueelliselle ohjelmatuotannolle ja alueellisesti päätettävälle ohjelmasisällölle on olemassa selkeä tarve, ja toistaa muutoin aikaisemmin mainituissa mietinnöissä lausumansa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 13/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 6.6.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2017 vp

varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker